

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

KRISTINA MUČIĆ

OSNIVANJE I DJELOVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2015.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

KRISTINA MUČIĆ

**OSNIVANJE I DJELOVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA
ESTABLISHMENT AND ACTIVITY OF TOURIST BOARDS**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Ljerka Bogdan, dipl.iur.

ČAKOVEC, 2015.

Sadržaj

SAŽETAK.....	1
1. UVOD.....	2
2. NASTANAK TURISTIČKIH ZAJEDNICA	3
2.1. OSNIVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA PO UZORU NA AUSTRIJSKI MODEL	4
3. TURISTIČKE ZAJEDNICE U HRVATSKOJ	6
3.1. USTROJBENI OBLICI TURISTIČKIH ZAJEDNICA.....	6
3.2. OBVEZNO I NEOBVEZNO OSNIVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA.....	7
3.3. PRAVNA OSOBNOST TURISTIČKIH ZAJEDNICA	9
3.4. ČLANOVI TURISTIČKIH ZAJEDNICA.....	9
3.5. DJELOVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA.....	9
3.6. FINANCIRANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA	10
3.7. STATUT TURISTIČKE ZAJEDNICE	13
3.8. TIJELA TURISTIČKIH ZAJEDNICA	14
3.9. TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE ILI GRADA	17
3.10. TURISTIČKA ZAJEDNICA MJESTA.....	20
3.11. TURISTIČKA ZAJEDNICA PODRUČJA	20
3.12. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA	20
3.13. TURISTIČKA ZAJEDNICA ŽUPANIJE	21
3.14. HRVATSKA TURISTIČKA ZAJEDNICA.....	22
3.15. UDRUŽIVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA.....	26
3.16. PRESTANAK POSTOJANJA TURISTIČKIH ZAJEDNICA.....	26
4. PROJEKTI HRVATSKE TURISTIČKE ZAJEDNICE	26
5. PRIJEDLOG NOVOG ZAKONA O TURISTIČKIM ZAJEDNICAMA I PROMICANJU HRVATSKOG TURIZMA.....	29
5.1. SADRŽAJ PREDLOŽENOG ZAKONA	30
5.2. PREDNOSTI PRIJEDLOGA NOVOG ZAKONA.....	32
5.3. KRITIKE PRIJEDLOGA NOVOG ZAKONA	32

6. ZAKLJUČAK	34
LITERATURA.....	35

SAŽETAK

Tema ovog rada je „Osnivanje i djelovanje turističkih zajednica“. Turističke društvene organizacije od svog su nastanka imale posebno značenje u razvoju turizma, a i danas je njihovo postojanje u receptivnim destinacijama nužnost za uspješan razvoj turizma. Važnost turističkih zajednica za razvoj hrvatskog turizma je ta da su one jedini oblik turističkog organiziranja receptivnog karaktera u Hrvatskoj. Kroz rad će se prikazati dosadašnje djelovanje turističkih zajednica u Hrvatskoj te će se ukazati na probleme koji postoje u funkcioniranju sustava turističkih zajednica. Turističke zajednice u Hrvatskoj su pravne osobe koje se osnivaju radi jačanja i promicanja hrvatskog turizma i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske i druge turističke usluge ili pak obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini na kojoj su osnovane. One su mjesto na kojem se javni i privatni sektor u turizmu susreće, dogovara i surađuje, te ostvaruje svoje interese.

Rad je koncipiran u šest cjelina. U njemu će se obraditi pozitivni zakonski propisi koji se odnose na turističke zajednice i na promicanje hrvatskog turizma. Govorit će se o osnivanju turističkih zajednica prema austrijskom modelu utvrđivanja područja za koje se osniva turistička zajednica te koji su njegovi nedostaci. Govorit će se i o svrsi osnivanja turističkih zajednica te objasniti njihova obilježja i važnost stjecanja pravne osobnosti. U radu će biti istaknuta organizacija sustava turističkih zajednica te način njihovog osnivanja. Objasnit će se tko sve može biti član turističke zajednice te će se detaljnije opisati tijela turističke zajednice. Navest će se uloga i neki važniji primjeri projekata Hrvatske turističke zajednice kao nacionalne turističke zajednice Hrvatske.

Na kraju će biti govora o prijedlogu novog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma te o prednostima koje bi novi zakon trebao donijeti. U zaključku će biti iznesena uloga turističkih zajednica i njihova važnost u promicanju hrvatskog turizma u zemlji i inozemstvu.

Ključne riječi: *turističke zajednice, osnivanje, djelovanje, član, promicanje turizma*

1. UVOD

U razvitku turizma veliko značenje imali su društveni turistički organizmi koji su nastali i djelovali najprije na području emitivnog turizma. U okviru takvih organizama turističko društvo je postalo glavni nosilac društvene aktivnosti u turizmu i temeljni subjekt kako vertikalnog povezivanja u saveze, tako i suradnje s državom. U Hrvatskoj je Zakonom o turističkim zajednicama formiran novi oblik neprofitne turističke organizacije, pa se je tako sustav turističkih društava i saveza 1991. godine zamijenio sustavom turističkih zajednica.

Turističke zajednice se prema zakonu o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 152/08) osnivaju radi promicanja i unapređenja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske i druge turističke usluge ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane. Tim zakonom su uređene zadaće, ustroj i djelovanje turističkih zajednica, njihovo financiranje te gospodarenje turističkim zajednicama. Na čelu turističkih zajednica je Hrvatska turistička zajednica kojoj je promocija hrvatskog turizma jedna od najvažnijih zadaća.

Turističke zajednice u Hrvatskoj su osnovane po uzoru na austrijski model utvrđivanja područja za koje se osniva turistička zajednica što je veoma ograničavajući čimbenik u praksi zbog neprilagođenosti hrvatskim uvjetima. Općine u Hrvatskoj su prostorno manje, a turistički promet neravnomjerno raspoređen, a također su i prevelike razlike između kontinentalnog i primorskog područja te između sezonskih i izvansezonskih mjeseci.

Cilj rada je objasniti važnost osnivanja turističkih zajednica te istaknuti njihovu ulogu u promicanju hrvatskog turizma u zemlji i inozemstvu. Također će se istaknuti i ograničavajući čimbenici koji onemogućavaju ekonomičnije i korisnije funkcioniranje cjelokupnog sustava.

Izvori koji će se koristiti u izradi ovog rada su literatura hrvatskih teoretičara koji se bave problematikom turizma, Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, Zakon o članarinama u turističkim zajednicama, Zakon o boravišnoj pristojbi te službene stranice Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice. Rad će biti popraćen i dijelom elektroničke literature, odnosno člancima iz stručnih radova.

2. NASTANAK TURISTIČKIH ZAJEDNICA

U razvitku turizma veliko značenje su imale društvene turističke organizacije koje su nastale i djelovale najprije na području emitivnog turizma¹, a to su bili ferijalni savezi, društva prijatelja prirode, društva za uljepšavanje mjesta itd. Kada su točno nastale čisto receptivne turističke društvene organizacije teško je utvrditi, jer su nicale bez ikakvih pravila i organizirane strukture. Nastale su u vrlo kratkom vremenu u većini turističkih mjesta, a djelovale su pod raznim nazivima. Prvotna zadaća turističkih društava je bila stvaranje uvjeta za raznovrsne oblike turističke rekreacije, kulturne i sportske razonode, stvaranje svijesti o važnosti rješavanja zajedničkih pitanja u turističkom mjestu, doprinošenje jačanju turističke kulture mještana. (Gorenc, V., Varga, T., Turističke zajednice - novi oblik promicanja hrvatskog turizma, 1991.) Ona su osnivala i informativne urede preko kojih su se često iznajmljivale privatne sobe te su se obavljali i drugi poslovi. Osim toga, turistička društva udruživala su se u općinske, međuopćinske, regionalne, pokrajinske saveze. Uloga turističkih društava u razvojnog putu turizma u receptivnim zemljama² je imala značenje koordinatora svih turističkih činitelja jednog mjesta u vrijeme kad se država još nije angažirala u turizmu. Kako se turizam razvijao, a turističko tržište postajalo sve veće i zahtjevnije, lokalne turističke društvene organizacije nisu više mogle udovoljavati svim zahtjevima koji su se pred njih stavljali.

U to vrijeme države su bile potpuno indiferentne prema turizmu pa su turističke društvene organizacije bile glavni nositelji razvoja turizma. Stoga su se prvo počele horizontalno i vertikalno povezivati, a zatim su inicirale državnu intervenciju u turizam. Najprije su na turistička društva lokalni organi vlasti prenijeli mnoge svoje nadležnosti vezane za koordinaciju receptivnih činitelja kao i neke upravne funkcije, tj. država im je utvrdila zadaće koje moraju izvršavati, osigurala je izvore prihoda za njihov rad, a to su sve elementi koji turističkim zajednicama daju obilježja tijela državne uprave. Turistička društva su se time počela razlikovati od drugih društvenih organizacija jer su obavljala određene funkcije upravnih organa. Ipak, turističke zajednice imaju značajne karakteristike društvene turističke organizacije. To su one funkcije koje su od samih početaka imale turističke društvene organizacije poput koordinativne, informativne,

¹ Sve zemlje i sva područja u kojima je zapažen veći intenzitet i sklonost stanovništva putovanjima.

² Područja, zemlje koje u većoj mjeri prihvaćaju turiste.

promocijske, organizacijske, razvojne. Društvena obilježja turističkih zajednica najizraženija su na lokalnoj razini gdje su lokalne turističke zajednice nositelji svih društvenih aktivnosti u turističkom mjestu. Imala su utjecaj na gospodarski, socijalni i kulturni život mjesta, a ujedno su bila spona između svih turističkih organizama na svom području. (Pešutić, A., Funkcioniranje turističkih zajednica - nedostaci i prijedlozi za unapređenje, 2003.) U Hrvatskoj je prvo takvo društvo bilo Higijeničko društvo iz Hvara osnovano 1868. godine, a to je ujedno bila i prva turistička organizacija u tadašnjoj Monarhiji. (Vukonić, B., 2005.)

Nakon osamostaljenja Hrvatske pojavila se potreba prilagođavanja starog društvenog ustroja na novonastale uvjete okruženja. 1991. godine sustav turističkih društava i saveza zamijenjen je sustavom turističkih zajednica po uzoru na austrijski model osnivanja turističkih zajednica. To je učinjeno donošenjem Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 27/91). Njime se uredila zadaća, ustroj i djelovanje turističkih zajednica. Zakonom o članarinama u turističkim zajednicama te Zakonom o boravišnoj pristojbi se je odredio i način njihovog financiranja. Doneseni su i brojni prateći provedbeni propisi, a jedni od važnijih su Pravilnik o proglašenju i razvrstavanju turističkih mjesta u razrede, Naredba o razdobljima glavne sezone, predsezone, posezone i vansezone u turističkim mjestima, Uredba o utvrđivanju visine boravišne pristojbe. U tim prvim ratnim godinama turističke zajednice su odigrale važnu ulogu u predstavljanju osamostaljene države Hrvatske i njezina turizma u svijetu. (Čavlek i sur., 2011.)

2.1. OSNIVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA PO UZORU NA AUSTRIJSKI MODEL

Način utvrđivanja područja za koje se osnivaju turističke zajednice preuzet je iz austrijskog zakona o turizmu. Međutim, on se u Hrvatskoj pokazao kao ograničavajući faktor za razvoj turizma jer su pri preuzimanju modela zanemarene razlike između Hrvatske i Austrije. Prva razlika je ta da su općine u Hrvatskoj prostorno mnogo manje nego u Austriji zbog čega je smanjena mogućnost stvaranja specifične, prepoznatljive ponude, a također se i ostvaruju manji prihodi te su stoga i manja financijska sredstva koja zajednice imaju na raspolaganju za unapređenje turizma. Druga razlika je da je u Hrvatskoj turistički promet neravnomjerno raspoređen (velike su razlike između

kontinentalnih i primorskih općina te između sezonskih i izvansezonskih mjeseci), za razliku od Austrije, pa tako prostori s manjim turističkim prometom imaju manje financijskih mogućnosti za stvaranje i unapređivanje turističke ponude. U Hrvatskoj je obvezatno osnivanje turističke zajednice općine i grada koji su proglašeni turističkim mjestom sukladno posebnim propisima. Prijašnjim zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 30/94) bili su propisani samo kvantitativni kriteriji za proglašenje i razvrstavanje turističkih mjesta, dok kvalitativni kriteriji poput prometne dostupnosti, raznolikosti i kvalitete turističke ponude, izgrađenosti turističke infrastrukture i sl. nisu bili spomenuti. Status i razred turističkog mjesta stoga nisu mogli biti stvarni pokazatelji kvalitete turističke ponude turističkog mjesta. Za razliku od Hrvatske, u Austriji su osnivači turističkih organizacija tijela vlasti odgovarajuće razine. Ta tijela kao osnivači imaju i druge zadaće i ovlaštenja kojima utječu i pomažu turističkim organizacijama u ostvarivanju njihovih funkcija, dok je u Hrvatskoj jedino propisana obveza općina i gradova da dio boravišne pristojbe koji im pripada prema Zakonu o boravišnoj pristojbi koriste za uređivanje naselja u funkciji turizma. Stoga su turističke zajednice nerijetko jedini subjekti koji vode brigu o turizmu na određenom području. (Pešutić, A., Funkcioniranje turističkih zajednica – nedostaci i prijedlozi za unapređenje, 2003.)

Prva korekcija tih zakona bila je 2004. godine. Ona je bila samo formalna jer je tada sustav turističkih zajednica usklađen s promjenama u teritorijalno-administrativnom ustroju države (NN 30/94), a drugo nije mijenjano. Obveza usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, nametnula je dovršetak tih korekcija. 2008. godine doneseni su novi propisi za sustav turističkih zajednica (NN 152/08). Njime su uklonjeni samo neki nedostaci prijašnjeg zakona. Novim zakonom je riješeno prijašnje stajalište prema bilo kakvoj gospodarskoj aktivnosti turističkih zajednica, budući da im nije bila dopuštena baš nikakva komercijalna djelatnost, pa čak ni prodaja uobičajenih turističkih potrepština. Tako su im od 2008. iznimno dopuštena prodaja suvenira, karata, planova gradova, organizacija manifestacija i priredbi, posredovanje u rezervaciji privatnog smještaja, objavljivanje komercijalnih oglasa na vlastitim promotivnim materijalima i sl. Najvažnija promjena uvedena novim zakonom je veća odgovornost turističkih zajednica za turistički razvoj cijele destinacije kao i snažnije i intenzivnije povezivanje s privatnim sektorom. S njime se očekivalo da će se

povećati učinkovitost turističkih zajednica, koordiniranost, promocija, poboljšati kadrovska struktura zaposlenih te na tim osnovama ostvariti i znatno ekonomičnije funkcioniranje cijelog sustava, ali rezultati su pokazali da ni novim zakonom nije riješen glavni problem neekonomičnosti sustava. (Čavlek i sur., 2011.)

Ono što bi za hrvatski turizam bilo znatno korisnije i financijski isplativije su prijedlozi za ustrojavanje šest do sedam turističkih klastera prema klimatsko-geografskim obilježjima prostora koji čine jedinstvene turističke cjeline. To bi bile Dalmacija, Istra, središnja Hrvatska, Baranja i sl., a ne prema politički usitnjenom teritorijalno-administrativnom ustroju države na 21 županiju, koje je, kao takve, teško promovirati na emitivnim tržištima, uz sve ostale nedostatke. (Čavlek i sur., 2011.)

3. TURISTIČKE ZAJEDNICE U HRVATSKOJ

Zakonom o turističkim zajednicama uređen je sustav, ustrojstvo, zadaće, način rada i osnovna načela financiranja i gospodarenja turističkim zajednicama. Zakonom o turističkim zajednicama je propisano da su turističke zajednice pravne osobe koje se osnivaju radi unapređenja i promicanja hrvatskog turizma, mjesto su susreta javnog i privatnog interesa u turizmu, tako da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane. Dva osnovna obilježja turističkih zajednica su opća korisnost i nelukrativnost, odnosno neprofitnost. Iako turističke zajednice u svom radu nisu orijentirane na ostvarivanje dobiti, iznimno im je dopušteno i ograničeno samo za neke usluge. To su prodaja suvenira, karata, planova grada, organizacija manifestaciji i priredbi, posredovanje u rezervaciji privatnog smještaja, objavljivanje komercijalnih oglasa na vlastitim promotivnim materijalima i drugi slični poslovi.

3.1. USTROJBENI OBLICI TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Sustav turističkih zajednica čine turističke zajednice mjesta, općina, gradova, područja, županija te Hrvatska turistička zajednica kao krovna institucija koja objedinjuje cjelokupnu turističku ponudu Republike Hrvatske. U srpnju 2014. godine u Republici Hrvatskoj je bilo registrirano ukupno 309 turističkih zajednica od čega: 145 turističkih zajednica općina (npr. Turistička zajednica općine Lovran, Turistička zajednica Mošćenička Draga,...), 116 turističkih zajednica gradova, 15 turističkih zajednica mjesta (npr. Turistička zajednica mjesta Ičići, Turistička zajednica

Medveja,...), 10 turističkih zajednica područja (npr. Turistička zajednica središnje Istre, Turistička zajednica Makarske rivijere, Turistička zajednica Baranje...), 1 turistička zajednica otoka (Turistička zajednica otoka Krka), 20 turističkih zajednica županija, Turistička zajednica grada Zagreba i Hrvatska turistička zajednica.

Najbrojnije turističke zajednice su lokalne turističke zajednice, tj. turističke zajednice mjesta, općina i gradova. One djeluju u turističkim destinacijama, najbliže su gostima, ali i nositeljima turističke ponude iz javnog i privatnog sektora na razini destinacije. Zadaća im je definiranje i profiliranje turističkog proizvoda turističke destinacije te njegovo predstavljanje na tržištu. One osmišljavaju razne manifestacije, tiskaju promotivne materijale, uređuju zelene površine, a sve radi obogaćenja turističke ponude destinacije. Primjer manifestacija koje organiziraju lokalne turističke zajednice bi bili Špancirfest, Đakovečki vezovi, Riječki karneval, Sinjska alka, i dr. Lokalne turističke zajednice brinu i za uređenje biciklističkih i pješačkih staza, izradu karata te o njihovoj promociji. Prikupljaju i podatke o smještajnim i ugostiteljskim kapacitetima, javnim uslugama, o turističkoj potražnji te analiziraju podatke. Na lokalnoj, najnižoj razini se u najvećoj mjeri ostvaruje poveznica između javnog i privatnog sektora jer u tim turističkim zajednicama sjede poduzetnici, lokalna samouprava te turistički stručnjaci.

Regionalne turističke zajednice, tj. turističke zajednice županija, područja i otoka djeluju na višim razinama, a članice su im lokalne turističke zajednice. Udružuju se radi mogućnosti kvalitetnijeg nastupa na turističkom tržištu. Njihove zadaće su više usmjerene na koordinaciju i marketing. (Čavlek i sur., 2011.)

3.2. OBVEZNO I NEOBVEZNO OSNIVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Obvezni oblici osnivanja turističkih zajednica su turističke zajednice općine ili grada na čijem području je najmanje jedno naselje razvrstano u A ili B turistički razred, turističke zajednice područja za područje na kojem nisu osnovane turističke zajednice, turistička zajednica grada Zagreba, turističke zajednice županije za područje županije i Hrvatska turistička zajednica RH. Sve one jedinice lokalne samouprave na čijem području se barem jedno naselje može okarakterizirati kao turističko mjesto, prema propisanim kriterijima, obvezne su osnovati turističku zajednicu općine ili grada. U zakonu o članarinama u turističkim zajednicama (NN 152/08, 88/10) određeni su službeni uvjeti za kategorizaciju turističkih mjesta, čemu podliježu sva naselja u RH.

Turistička naselja se kategoriziraju u 4 kategorije (A, B, C, D), pri čemu je najviši stupanj A prema kvantitativnim i kvalitativnim kriterijima.

Razvrstavanje naselja u turističke razrede provodi se na temelju službenih podataka Državnog zavoda za statistiku prema sljedećim kvantitativnim kriterijima:

1. petogodišnjem prosjeku ostvarenog broja turističkih noćenja u turističkoj općini, gradu ili naselju (broj noćenja),
2. broju turističkih noćenja po stanovniku turističke općine, grada ili naselja (koeficijent intenziteta turističkog prometa),
3. vrijednosti prometa u ugostiteljskoj djelatnosti po stanovniku općine, grada ili naselja (koeficijent specifičnoga turističkog prometa),
4. petogodišnjem prosjeku ostvarenog broja turističkih noćenja po krevetu ili smještajnoj jedinici. (Zakon o članarinama u turističkim zajednicama, NN 152/08, čl. 7)

Kvalitativni kriteriji prema kojima se provodi razvrstavanje naselja u turističke razrede su:

1. turistički i smještajni ugostiteljski kapaciteti odgovarajuće kvalitete,
2. razina izgrađenosti infrastrukture,
3. prirodna i kulturna baština, a naročito: povijesni i umjetnički spomenici i sadržaji, prirodne ljepote, pojave, običaji i tradicija, te druge turističke zanimljivosti,
4. stanje organiziranosti zdravstvene zaštite,
5. uređenost javnih površina te
6. dodatna ponuda: sport, kultura, trgovine i sl. (Zakon o članarinama u turističkim zajednicama, NN 152/08, čl. 8)

Turističke zajednice se mogu neobvezno osnivati kao: turističke zajednice općine ili grada za područje općine ili grada na kojem ni jedno naselje nije razvrstano u A ili B turistički razred, a tada općina ili grad trebaju osigurati sredstva za financiranje rada turističkih zajednica te kao turistička zajednica mjesta za područje jednog naselja razvrstanog u A turistički razred. Prilikom davanja suglasnosti za osnivanjem, ministarstvo posebno vodi računa o zemljovidnim cjelinama te turističkim, funkcionalnim i prirodnim karakteristikama područja na kojem se želi osnovati turistička zajednica, kao i o mogućnostima njihovog financiranja.

Bez obzira da li je osnivanje turističke zajednice obvezno ili neobvezno, između njih treba postojati suradnja. Sustav turističkih zajednica u praksi je organiziran tako da su turističke zajednice mjesta, općina i gradova članovi turističkih zajednica županije i područja, a oni pak Hrvatske turističke zajednice. Suradnju često puta nije moguće postići jer neke zajednice žele preveliku samostalnost i autonomnost, a također, iako bi sustav turističkih zajednica trebao biti hijerarhijski ustrojen sa HTZ–om na vrhu, ne postoji stroga centralizacija u odlučivanju u smislu davanja naredbi s vrha na niže. Turističke zajednice na svim nivoima na kojima djeluju jesu pravne osobe i zato mogu samostalno upravljati i odlučivati.

3.3. PRAVNA OSOBNOST TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Turistička zajednica je pravna osoba i ne može započeti s obavljanjem djelatnosti prije stjecanja pravne osobnosti. Za svoje obveze turistička zajednica odgovara svojom cjelokupnom imovinom. Svojstvo pravne osobe stječe danom upisa u Upisnik koji vodi resorno ministarstvo, a gubi brisanjem iz Upisnika.

3.4. ČLANOVI TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Turistička zajednica ima obvezatne i počasne članove. Turistička zajednica općine ili grada, osim obvezatnih i počasnih članova, može imati i dragovoljne članove. Skupština turističke zajednice, na prijedlog turističkog vijeća, može osobe, posebno zaslužne za razvoj i promicanje turizma, imenovati počasnim članovima turističke zajednice, s time da počasni članovi turističke zajednice, ne mogu birati niti biti birani u tijela turističke zajednice. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, 152/08, čl. 8)

3.5. DJELOVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Djelovanje turističkih zajednica temelji se na načelu opće korisnosti. Turistička zajednica ne smije obavljati gospodarske djelatnosti, osim onih zakonom dopuštenih:

1. upravljati javnom turističkom infrastrukturom danom na upravljanje od strane jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave,
2. organizirati manifestacije i priredbe,
3. objavljivati komercijalne oglase na svojim promotivnim materijalima,

4. prodavati suvenire, turističke karte i vodiče, osim vlastitog promotivnog materijala,
5. posredovati u rezervaciji privatnog smještaja ako u turističkom mjestu za koje je osnovana turistička zajednica ne postoji registrirana turistička agencija,
6. obavljati druge poslove i zadaće od javnog interesa u funkciji razvoja turizma i destinacije koji nisu u suprotnosti s zakonom. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 10)

Turistička zajednica ne smije imati ulog u temeljnom kapitalu trgovačkog društva. Skupština turističke zajednice svake godine do kraja ožujka tekuće godine mora donijeti godišnje financijsko izvješće za prethodnu godinu. Ono obavezno sadržava podatke o izvršenju programa rada utvrđenih zadataka, izdacima njihovog izvršenja, izdacima za poslovanje turističkog ureda i rad tijela turističke zajednice, ostvarenju prihoda po izvorima, financijskom rezultatu poslovanja, usporedbu financijskog plana i njegovog ostvarenja s obrazloženjem odstupanja, analizu i ocjenu izvršenja programa, te procjenu učinka poduzetih aktivnosti na razvoj turizma.

3.6. FINANCIRANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Budući da se radi o neprofitnim organizacijama javnog karaktera, turističke zajednice moraju svoje financijske aktivnosti uskladiti sa programom rada i financijskim planom za svaku godinu. Programe rada i financijske planove kontroliraju Ministarstvo za turizam i HTZ. Kontrola je neophodna jer neke turističke zajednice ne djeluju korektno glede sredstava kojima raspolažu zbog svoje prevelike autonomije i preslabog nadzora.

Prihodi turističke zajednice su:

1. boravišna pristojba,
2. članarina
3. prihodi od obavljanja dopuštenih gospodarskih djelatnosti.

Osim toga turistička zajednica može ostvarivati i prihode iz:

1. proračuna jedinica lokalne samouprave i regionalne samouprave te državnog proračuna,
2. dragovoljnih priloga i darova,
3. imovine u vlasništvu i sl.

Boravišna pristojba se prikuplja od turista koji dolaze na područje na kojem teritorijalno djeluje određena turistička zajednica i tu ostvaruju noćenje. Visina te

pristojbe se u pravilu obračunava po ostvarenom noćenju ovisno o razdoblju sezone i kategoriji turističkog mjesta. Visinu boravišne pristojbe na prijedlog resornog ministra turizma utvrđuje Vlada RH uredbom u prvoj polovici tekuće godine za sljedeću godinu. Boravišna pristojba prihod je turističke zajednice i ta se sredstva koriste za poboljšanje turističke ponude mjesta u kojem zajednica djeluje. Boravišnu pristojbu dužne su plaćati:

1. osobe koje u turističkoj općini ili gradu u kojem nemaju prebivalište koriste uslugu smještaja u smještajnom objektu u kojem se obavlja ugostiteljska djelatnost,
2. putnici koji koriste uslugu noćenja na plovnom objektu nautičkog turizma,
3. osobe koje pružaju usluge smještaja u domaćinstvu ili seljačkom domaćinstvu,
4. vlasnik kuće ili stana za odmor u turističkoj općini ili gradu, koji nije smještajni objekt, za sebe i sve osobe koje noće u toj kući ili stanu,
5. vlasnik plovila koje nije plovni objekt nautičkog turizma, za sebe i sve osobe koje noće na tom plovilu u turističke svrhe. (Zakon o boravišnoj pristojbi, 152/08, čl.3)

Iznimno, boravišnu pristojbu ne plaćaju:

1. djeca do dvanaest godina starosti,
2. osobe s tjelesnim invaliditetom od 70% i više i jedan pratitelj,
3. sudionici školskih paket aranžmana (paušalnih putovanja) odobrenih od strane školske ustanove,
4. sezonski radnici,
5. članovi uže obitelji stanovnika turističke općine ili grada,
6. putnici na putničkom brodu u međunarodnom pomorskom prometu kada se brod nalazi na vezu u luci,
7. vlasnici kuće za odmor i članovi njegove obitelji, ako je kuća za odmor izvorna stara obiteljska kuća stečena nasljeđivanjem od ostavitelja koji je imao posljednje prebivalište u turističkoj općini ili gradu, kada noće u toj kući,
8. osobe koje uslugu noćenja koriste u okviru ostvarivanja programa socijalne skrbi,
9. studenti i đaci koji nemaju prebivalište u općini ili gradu u kojem se školuju. (Zakon o boravišnoj pristojbi, NN 152/08, čl. 4)

Boravišnu pristojbu umanjenu za 50% plaćaju:

1. osobe od navršених 12 do 18 godina starosti,

2. osobe do 29 godina starosti, koje su članovi međunarodnih omladinskih organizacija, kada koriste usluge noćenja u omladinskim objektima za smještaj koji su uključeni u međunarodnu mrežu omladinskih objekata za smještaj IYHF. (Zakon o boravišnoj pristojbi, NN 152/08, čl. 5)

Boravišna pristojba plaća se po svakom ostvarenom noćenju. Boravišnu pristojbu pod jednakim uvjetima plaćaju i strani državljani. Problemi koji se pojavljuju uz naplatu i uplatu te pristojbe te korištenje tih sredstava primjećuju se u činjenici da po procjeni nekih stručnjaka svaki treći obveznik ne uplaćuje pristojbu i ne prijavljuje goste, a ako je i zatraže od gosta ne uplaćuju je dalje. Nastaje manjak financijskih sredstava i nemogućnost izvršenja zadanih obveza, kao i nemogućnost praćenja turističkog prometa. Lokalne turističke zajednice financiraju se iz boravišnih pristojbi tako da 65% tih sredstava ostavljaju sebi, 25% pripada HTZ-u, a 10% županijskoj turističkoj zajednici čiji su član. Dio koji ostaje lokalnoj turističkoj zajednici se dijeli na način da manje od trećine ide lokalnoj samoupravi područja na kojem djeluju radi poboljšanja uvjeta boravka turista. Iznimno, za turističke zajednice općina i gradova koje ostvaruju bruto prihod manji od 200.000,00 kuna godišnje boravišna pristojba raspoređuje se tako da 80% sredstava pripada turističkoj zajednici općine ili grada, od čega 30% sredstava turistička zajednica doznačuje općini ili gradu na području kojih je osnovana i koriste se isključivo za poboljšanje uvjeta boravka turista na temelju prethodno usvojenoga zajedničkog programa općine ili grada i turističke zajednice općine ili grada, a 20% sredstava turističkoj zajednici županije.

Članarina se ubire mjesečno od pravnih i fizičkih osoba koje posluju unutar određenog područja u kojem teritorijalno djeluje turistička zajednica i to prema posebnim stopama (ovisno o djelatnosti). Članstvo je obvezno, a iznos se određuje posebnim provedbenim propisom. Članovi su sve pravne i fizičke osobe koje u turističkoj općini ili gradu imaju svoje sjedište ili podružnicu, pogon, objekt u kojem se pruža usluga i slično, a koje trajno ili pak sezonski ostvaruju prihod pružanjem ugostiteljskih usluga, usluga u turizmu ili obavljanjem s turizmom neposredno povezanih djelatnosti te su dužni plaćati članarinu turističkoj zajednici. To su npr. pravne i fizičke osobe koje se bave djelatnošću vezane za smještaj, putničke agencije, zračni i vodeni prijevoz putnika, taksi služba, poslovanje nekretninama, sportske djelatnosti, frizerski saloni, fotografske djelatnosti, telekomunikacije, djelatnost za

njegu i održavanje tijela, trgovine hranom i dr. Pravne osobe koje se s više od 50% financiraju iz općinskog, gradskog, županijskog ili državnog proračuna ne plaćaju članarinu turističkoj zajednici. Visina članarine koju plaćaju pravne i fizičke osobe kao obvezatni članovi turističke zajednice općine ili grada, ovisi o turističkom razredu naselja u kojem je sjedište ili poslovna jedinica osobe, o skupini u koju je razvrstana djelatnost kojom se pravna ili fizička osoba bavi, te o stopi na ukupni prihod koja je utvrđena zakonom. Sredstva od prikupljenih članarina se raspoređuju tako da 65% sredstava pripada turističkoj zajednici općine ili grada, 10% sredstava turističkoj zajednici županije, a 25% sredstava Hrvatskoj turističkoj zajednici. Iznimno, za turističke zajednice općina i gradova koje ostvaruju bruto prihod manji od 200.000,00 kuna godišnje, uplaćena sredstva članarine raspoređuju se korisnicima tako da 85% sredstava pripada turističkoj zajednici općine ili grada, a 15% turističkoj zajednici županije. (Zakon o članarinama u turističkim zajednicama, NN 152/08, čl. 2)

3.7. STATUT TURISTIČKE ZAJEDNICE

Turistička zajednica ima statut. On sadrži odredbe o:

1. nazivu i sjedištu turističke zajednice,
2. zadaćama turističke zajednice,
3. pravima, obvezama i odgovornosti članova turističke zajednice,
4. načinu predstavljanja i zastupanja turističke zajednice,
5. djelokrugu,
6. ustrojstvu,
7. načinu izbora i opoziva, mandatu te odgovornosti članova tijela turističke zajednice,
8. načinu odlučivanja u turističkoj zajednici i tijelima,
9. načinu ostvarivanja javnosti rada,
10. donošenja statuta i drugih općih akata,
11. imovini, načinu stjecanja imovine i raspolaganja imovinom, o postupku s imovinom u slučaju prestanka turističke zajednice i drugim pitanjima.

Turistička zajednica koja osniva podružnice, statutom uređuje njihov ustroj, prava i obveze te način poslovanja. Turistička zajednica donosi statut te izmjene i dopune statuta uz prethodnu suglasnost ministarstva. Ako turistička zajednica ne donese statut,

odnosno izmjene i dopune statuta u roku od mjesec dana od dana primitka suglasnosti ministarstva, smatra se da suglasnost nije dana. Statuti turističkih zajednica i njihove izmjene i/ili dopune objavljuju se u službenom glasilu odgovarajuće jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave, a statuti turističkih zajednica županija, turističke zajednice grada Zagreba i Hrvatske turističke zajednice u Narodnim novinama. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 12)

3.8. TIJELA TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Tijela turističke zajednice se sastoje od skupštine, turističkog vijeća, nadzornog odbora i predsjednika turističke zajednice. U Hrvatskoj turističkoj zajednici skupština nosi naziv Sabor. Statutom turističke zajednice može se predvidjeti osnivanje i drugih tijela. Članovi tijela i predsjednik turističke zajednice osobno su odgovorni za zakonito i savjesno obavljanje svojih dužnosti. Mandat članova tijela turističke zajednice traje četiri godine, a članovi mogu biti ponovno birani, odnosno imenovani. U slučaju prestanka mandata člana tijela ili predsjednika prije isteka vremena na koje je član odnosno predsjednik izabran, novi član, odnosno predsjednik se bira ili delegira na vrijeme do isteka mandata na koji je izabran prethodnik.

Najviše tijelo upravljanja u turističkoj zajednici je skupština. Nju čine članovi i predstavnici članova turističke zajednice. Članovi, odnosno predstavnici članova turističke zajednice ne mogu putem punomoći ovlastiti drugu osobu da umjesto njih sudjeluje u radu skupštine. Skupština turističke zajednice održava se najmanje dva puta godišnje. Skupština donosi:

1. statut turističke zajednice,
2. poslovnik o radu skupštine,
3. odlučuje o izboru i razrješenju članova turističkog vijeća i nadzornog odbora koje prema odredbama zakona bira skupština,
4. donosi godišnji program rada i godišnji financijski plan turističke zajednice i podružnica,
5. donosi godišnje financijsko izvješće turističke zajednice i podružnica,
6. donosi odluku o osnivanju i ustroju turističkog ureda,
7. donosi odluku o izvješćima koja podnose turističko vijeće i nadzorni odbor,

8. donosi odluke i rješava druga pitanja kada je to predviđeno propisima i statutom turističke zajednice. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 14, 15)

Izvršno tijelo skupštine turističke zajednice je turističko vijeće. Ono obavlja poslove utvrđene zakonom i statutom turističke zajednice. Turističko vijeće je odgovorno skupštini turističke zajednice. Ono može pravovaljano odlučivati ukoliko sjednici prisustvuje više od polovice članova vijeća. Turističko vijeće odlučuje većinom glasova prisutnih članova. Zadaci su mu da:

1. provodi odluke i zaključke skupštine turističke zajednice,
2. predlaže skupštini godišnji program rada i financijski plan turističke zajednice i podružnica te godišnje financijsko izvješće,
3. podnosi skupštini izvješće o svom radu najmanje jednom godišnje,
4. upravlja imovinom turističke zajednice sukladno zakonu i statutu te sukladno programu rada i financijskom planu,
5. donosi opće akte za stručnu službu turističke zajednice,
6. imenuje direktora turističkog ureda i voditelje podružnica na temelju javnog natječaja te razrješava direktora turističkog ureda i voditelje podružnica,
7. utvrđuje granice ovlasti za zastupanje turističke zajednice i raspolaganje financijskim sredstvima turističke zajednice,
8. daje ovlaštenje za zastupanje turističke zajednice u slučaju spriječenosti direktora i donosi poslovnik o svom radu. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 16, 17)

Predsjednik turističke zajednice predstavlja turističku zajednicu. Dužnost predsjednika turističke zajednice općine ili grada i županije obnaša općinski načelnik ili gradonačelnik, odnosno župan ovisno o jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave za područje koje je turistička zajednica osnovana. Dužnost predsjednika turističke zajednice mjesta, u pravilu, obnaša osoba koju odredi općinski načelnik ili gradonačelnik, dok dužnost predsjednika turističke zajednice područja i udruženih turističkih zajednica obnaša, sukladno odredbama statuta, jedan od općinskih načelnika ili gradonačelnika, odnosno župana ovisno o jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave za područje koje je osnovana turistička zajednica područja. Dužnost predsjednika Hrvatske turističke zajednice obnaša ministar. Predsjednik

turističke zajednice je i predsjednik skupštine i predsjednik turističkog vijeća. Predsjednik turističke zajednice saziva i predsjedava skupštini turističke zajednice i saziva i predsjedava sjednicama turističkog vijeća. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 18)

Nadzorni odbor nadzire vođenje poslova turističke zajednice, materijalno i financijsko poslovanje i raspolaganje sredstvima turističke zajednice i podružnica, izvršenje i provedbu programa rada i financijskog plana turističke zajednice. O obavljenom nadzoru nadzorni odbor turističke zajednice općine ili grada podnosi pisano izvješće turističkom vijeću i skupštini turističke zajednice općine ili grada, te turističkom vijeću turističke zajednice županije čiji je turistička zajednica član. Zatim nadzorni odbor turističke zajednice županije podnosi pisano izvješće turističkom vijeću i skupštini turističke zajednice županije te turističkom vijeću Hrvatske turističke zajednice o obavljenom nadzoru. O obavljenom nadzoru Nadzorni odbor Hrvatske turističke zajednice podnosi pisano izvješće na usvajanje Saboru i Turističkom vijeću HTZ-a. Sabor Hrvatske turističke zajednice pisano izvješće o obavljenom nadzoru dostavlja Hrvatskom saboru. Nadzorni odbor ima najmanje tri člana koje čine članovi koje bira skupština turističke zajednice, a to su: član kojeg delegira turističko vijeće turističke zajednice županije u nadzorni odbor turističke zajednice općine ili grada i područja, odnosno član kojeg delegira Turističko vijeće Hrvatske turističke zajednice u nadzorni odbor turističke zajednice županije i Turističke zajednice grada Zagreba. Statutom se može odrediti veći broj članova nadzornog odbora s time da njihov broj mora biti neparan. Nadzorni odbor Hrvatske turističke zajednice ima pet članova, od kojih tri člana bira Sabor Hrvatske turističke zajednice iz redova članova Hrvatske turističke zajednice, a po jednog člana delegiraju Odbor za turizam Hrvatskoga sabora i ministarstvo. Član nadzornog odbora ne može biti članom drugih tijela iste turističke zajednice. Nadzorni odbor donosi poslovnik o svom radu. Nadzorni odbor provodi nadzor nad vođenjem poslova turističke zajednice najmanje dva puta godišnje. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 19, 20)

Skupština turističke zajednice osniva turistički ured turističke zajednice. Turistički ured Hrvatske turističke zajednice naziva se Glavni ured. U njima se obavljaju stručni i administrativni poslovi vezani za zadaće turističke zajednice. Na čelu turističkog ureda je direktor. On zastupa turističku zajednicu, organizira i rukovodi radom i poslovanjem

turističkog ureda, provodi odluke turističkog vijeća turističke zajednice i u granicama utvrđenih ovlasti odgovoran je za poslovanje turističke zajednice i zakonitost rada turističkog ureda. Za svoj rad odgovara turističkom vijeću i predsjedniku turističke zajednice. Turistički ured do izbora direktora zastupa predsjednik turističke zajednice. Da ne bi došlo do sukoba interesa, direktor turističkog ureda i drugi radnici zaposleni u turističkom uredu ne mogu biti predsjednicima niti članovima skupštine, turističkog vijeća i nadzornog odbora niti jedne turističke zajednice. Direktoru turističkog ureda nije dopušteno obavljanje ugostiteljske i turističke djelatnosti na području za koje je osnovana turistička zajednica. Također, ne smije donositi odluke, odnosno sudjelovati u donošenju odluka koje utječu na financijski ili drugi interes njegovog bračnog ili izvanbračnog druga, djeteta ili roditelja te ne smije biti član upravnog ili nadzornog tijela trgovačkog društva ili druge pravne osobe koja je član turističke zajednice. Ministar propisuje posebne uvjete koje moraju ispunjavati zaposleni u turističkom uredu turističke zajednice. S obzirom da se u praksi pokazalo da stručna sprema, godine staža i sl., koje je bilo moguće propisati kao posebne uvjete, često nisu bili dostatni za izvršavanje stručnih poslova koji iziskuju specifična stručna znanja, u cilju podizanja stručnosti zaposlenih u turističkim uredima propisana je obveza polaganja stručnog ispita za direktore turističkih ureda i zaposlenike na stručnim poslovima. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 21, 22)

3.9. TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE ILI GRADA

Turističku zajednicu općine ili grada osnivaju njezini članovi, a pripremne radnje za osnivanje obavlja općinski načelnik ili gradonačelnik u suradnji s turističkom zajednicom županije. Općina i grad u okviru svog samoupravnog djelokruga posebno vode brigu o osiguranju uvjeta za razvoj turizma, a naročito o uređenju naselja, turističkoj infrastrukturi, zaštiti okoliša, prirodne i kulturne baštine i dr. Turističke zajednice surađuju s tijelima jedinica lokalne samouprave u općinama i gradovima tako da dogovaraju zajedničko korištenje sredstava boravišne pristojbe koja se doznačuju općini ili gradu za poboljšanje uvjeta boravka turista, dogovaraju izradu planova razvoja turizma u općini ili gradu, prate turistički promet te prijavu i odjavu turista, surađuju pri odlučivanju o radnom vremenu ugostiteljskih objekata te u drugim pitanjima vezanim uz razvoj turizma.

Sjedište turističke zajednice općine ili grada je u naselju sjedišta općine ili grada. Obvezatni članovi turističke zajednice općine ili grada su sve pravne i fizičke osobe, koje na području općine ili grada u kojoj se osniva turistička zajednica imaju sjedište ili podružnicu, pogon i sl. i koje ostvaruju prihod pružanjem ugostiteljskih ili drugih turističkih usluga ili obavljaju s turizmom neposredno povezane djelatnosti. Članstvo u turističkoj zajednici općine ili grada počinje danom osnivanja turističke zajednice ili danom početka obavljanja djelatnosti pravne i fizičke osobe na području općine ili grada na kojem je osnovana turistička zajednica. Članstvo prestaje: prestankom rada turističke zajednice, prestankom pravne ili smrću fizičke osobe te djelomičnim ili potpunim gubitkom poslovne sposobnosti fizičke osobe, prestankom poslovne jedinice, promjenom sjedišta, prestankom ostvarivanja prihoda pružanjem ugostiteljskih ili drugih turističkih usluga ili obavljanjem s turizmom neposredno povezanih djelatnosti. Obvezatni članovi turističke zajednice, odnosno njihovi predstavnici, mogu birati i biti birani u tijela turističke zajednice. Kao dragovoljni članovi u turističku zajednicu općine ili grada mogu se učlaniti pravne i fizičke osobe koje nisu članovi turističke zajednice. O tome odlučuje skupština turističke zajednice. Dragovoljni članovi turističke zajednice imaju sva prava kao i obvezatni članovi. Pravne i fizičke osobe, tj. svi članovi plaćaju članarinu turističkoj zajednici u skladu s zakonom o članarinama u turističkim zajednicama. Dragovoljni članovi turističke zajednice plaćaju članarinu turističkoj zajednici u visini koju utvrdi skupština turističke zajednice. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 25, 27, 28, 29, 30)

Neke od zadaća turističke zajednice općine ili grada su:

1. promoviranje turističke destinacije na razini općine ili grada,
2. upravljanje javnom turističkom infrastrukturom danom na upravljanje od strane općine ili grada,
3. sudjelovanje u definiranju ciljeva i politike razvoja turizma na nivou općine ili grada,
4. sudjelovanje u stvaranju uvjeta za efikasnu koordinaciju javnog i privatnog sektora,
5. poticanje optimalizacije i uravnoteženje ekonomskih i društvenih koristi i koristi za okoliš,
6. poticanje i sudjelovanje u uređenju općine ili grada u cilju unapređenja uvjeta boravka turista, osim izgradnje komunalne infrastrukture,

7. redovito prikupljanje i ažuriranje podataka o turističkoj ponudi, smještajnim i ugostiteljskim kapacitetima (kulturnim, sportskim i drugim manifestacijama) radnom vremenu zdravstvenih ustanova, banaka, pošte, trgovina i sl. i drugih informacija potrebnih za boravak i putovanje turista,

8. izdavanje turističkih promotivnih materijala

9. vođenje jedinstvenog popisa turista za područje općine ili grada, poglavito radi kontrole naplate boravišne pristojbe i stručne obrade podataka. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, 152/08, čl. 32)

Skupštinu turističke zajednice općine ili grada čine fizičke osobe članovi turističke zajednice i/ili predstavnici pravnih osoba članova turističke zajednice. Ako nema mogućnosti da svaki član turističke zajednice bude predstavljen u skupštini, tada skupštinu čine predstavnici članova, tako da svaki predstavnik u skupštini predstavlja određeni broj članova. Broj predstavnika članova skupštine utvrđuje se statutom turističke zajednice razmjerno visini udjela pojedinog člana u prihodu turističke zajednice, ali jedan član može imati maksimalno 40% predstavnika u skupštini. Kao udio u prihodu turističke zajednice, računaju se članarina i 25% boravišne pristojbe koje je taj član uplatio turističkoj zajednici u godini koja prethodi godini u kojoj se provode izbori za skupštinu turističke zajednice. Ako tijekom mandata dođe do promjene udjela u prihodima za više od 10%, broj predstavnika članova skupštine iznova će se utvrditi. Također, skupština turističke zajednice općine ili grada donosi odluku o osnivanju i ustroju podružnice turističke zajednice te bira predstavnike u skupštinu turističke zajednice županije iz redova svojih članova. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 33, 34.)

Turističko vijeće turističke zajednice općine ili grada ima predsjednika i osam članova koje bira skupština turističke zajednice općine ili grada iz redova članova turističke zajednice, vodeći računa o zastupljenosti djelatnosti u turizmu (pružatelji ugostiteljskih usluga, putničke agencije i sl.).

Turistička društva, na području općine ili grada, turistička zajednica može osnivati kao svoje podružnice poštujući načelo racionalnosti. Turističko društvo je ustrojstvena jedinica turističke zajednice općine ili grada za koju je statutom turističke zajednice propisano da obavlja dio poslova turističke zajednice usmjerenih na ostvarivanje zadaća turističke zajednice u naselju u kojem se turističko društvo osniva. Turističko društvo

prestaje odlukom skupštine turističke zajednice o prestanku turističkog društva, te ukoliko turistička zajednica prestane postojati. Turističko društvo može raditi tijekom cijele godine ili sezonski. Na čelu je voditelj turističkog društva koji za svoj rad odgovara turističkom vijeću turističke zajednice i direktoru turističkog ureda turističke zajednice. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 36, 37, 38)

3.10. TURISTIČKA ZAJEDNICA MJESTA

Turistička zajednica mjesta osniva se na poticaj mjesnog odbora, općinskog načelnika odnosno gradonačelnika ili župana, uz suglasnost ministarstva. Ministarstvo procjenjuje turistički značaj pojedinačnog turističkog mjesta i druge uvjete. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 40)

3.11. TURISTIČKA ZAJEDNICA PODRUČJA

Turistička zajednica područja osniva se za područje na kojem nisu osnovane turističke zajednice općina, gradova ili mjesta. Pripremne radnje za osnivanje obavlja turistička zajednica županije. Ako se turistička zajednica područja osniva za područje na kojem već postoji osnovana jedna ili više turističkih zajednica općina, gradova ili mjesta, skupštine već osnovanih turističkih zajednica općina, gradova ili mjesta, dužne su donijeti odluku o prestanku turističke zajednice općine, grada ili mjesta s danom upisa turističke zajednice područja u Upisnik turističkih zajednica. Inicijativu za osnivanje turističke zajednice područja mogu dati gradonačelnici ili općinski načelnici i mjesni odbori, već osnovane turističke zajednice općina, gradova ili mjesta i turističke zajednice županija. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 41)

3.12. TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

Turistička zajednica grada Zagreba osniva se za područje glavnog grada Republike Hrvatske, radi ostvarenja i promicanja turističkih znamenitosti i identiteta glavnog grada, podizanja kvalitete turističke ponude, njegove promocije i obavljanja promotivnih aktivnosti u zemlji i inozemstvu od zajedničkog interesa za sve subjekte u

turizmu grada. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 43)

3.13. TURISTIČKA ZAJEDNICA ŽUPANIJE

Turistička zajednica županije osniva se za područje županije. Osnivači su njezini članovi. Sjedište turističke zajednice županije je u mjestu sjedišta županije, ukoliko statutom nije određeno drugačije. Turistička zajednica županije, poštujući načelo racionalnosti, može na području županije osnivati podružnice turističke zajednice, u slučaju kada na području županije nisu osnovane turističke zajednice općina ili gradova i mjesta. Podružnica se osniva odlukom skupštine turističke zajednice županije u skladu sa statutom. Neke od zadaća turističke zajednice županije su:

1. promocija turističke destinacije na razini županije,
2. upravljanje javnom turističkom infrastrukturom danom na upravljanje od strane županije,
3. sudjelovanje u definiranju ciljeva i politike razvoja turizma na nivou županije u svezi s politikom planiranja razvoja turizma na nacionalnom nivou,
4. izrada strategije razvoja turizma na nivou županije,
5. promocija turističke ponude županije u zemlji i inozemstvu u koordinaciji s Hrvatskom turističkom zajednicom,
6. obogaćivanje ukupne turističke ponude županije i kreiranje novih proizvoda turističke regije, a poglavito u selektivnim oblicima turizma (seoski, kulturni, zdravstveni turizam i dr.),
7. pružanje stručne i svake druge pomoći turističkim zajednicama s područja županije u pitanjima važnim za njihovo djelovanje i razvoj, te poticanje i pomaganje razvoja turizma na područjima koja nisu turistički razvijena,
8. koordinacija djelovanja i nadzor izvršavanja ciljeva i zadaća turističkih zajednica općina i gradova s područja županije,
9. izrada polugodišnjih i godišnjih izvješća, analiza i ocjena ostvarenja programa rada i financijskog plana turističke zajednice županije,
10. ustrojavanje jedinstvenog turističkog informacijskog sustava, sustava prijave i odjave turista i statističke obrade prema turističkim zajednicama nižeg ustroja i

Hrvatskoj turističkoj zajednici. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 44, 45, 46)

Obvezatni članovi turističke zajednice županije su turističke zajednice općina, gradova, mjesta i turističke zajednice područja osnovane na području županije.

Skupštinu turističke zajednice županije čine predstavnici članova turističke zajednice. Broj predstavnika članova u skupštini turističke zajednice županije utvrđuje se statutom, tako da je svaka turistička zajednica zastupljena najmanje s jednim predstavnikom. Veći broj predstavnika pojedinačne turističke zajednice ovisi o turističkom značenju područja za koje je osnovana, a određuje se razmjerno udjelu turističke zajednice u prihodima turističke zajednice županije sukladno kriterijima propisanim u statutu turističke zajednice. Skupština turističke zajednice županije iz redova članova turističke zajednice bira svoje predstavnike u Sabor Hrvatske turističke zajednice.

Turističko vijeće turističke zajednice županije ima predsjednika i deset članova, od kojih osam bira skupština turističke zajednice županije iz redova članova turističke zajednice, vodeći računa o teritorijalnoj zastupljenosti i o zastupljenosti djelatnosti u turizmu, a po jednog člana delegiraju Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska obrtnička komora iz redova svojih članova. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 47, 48, 50)

3.14. HRVATSKA TURISTIČKA ZAJEDNICA

Hrvatska turistička zajednica je nacionalna turistička organizacija sa sjedištem u Zagrebu. Osnovana je zbog stvaranja i promicanja identiteta i ugleda hrvatskog turizma, planiranja i provedbe zajedničke strategije i koncepcije promocije turizma, predlaganja i izvedbe promotivnih aktivnosti u zemlji i inozemstvu te podizanja razine kvalitete cjelokupne turističke ponude Republike Hrvatske. Ona osniva svoja predstavništva i ispostave u inozemstvu kako bi promovirala hrvatski turizam na važnim emitivnim tržištima. Hrvatska turistička zajednica ima svoja predstavništva u 19 zemalja. To su: Belgija, Češka, Danska, Njemačka, Španjolska, Francuska, Italija, Mađarska, Nizozemska, Austrija, Rusija, Poljska, Švicarska, Slovenija, Slovačka, Velika Britanija, Irska, SAD, Kanada, Japan, Švedska. Izrada planova i programa promocije hrvatskog turizma jedna je od najvažnijih zadaća HTZ-a, pri čemu treba voditi računa o

posebnostima svakog turističkog područja, a osobito o turistički nerazvijenim dijelovima Hrvatske. Za potrebe promocije HTZ provodi operativno istraživanje domaćega i inozemnog tržišta te analizira i ocjenjuje svrhovitost i djelotvornost poduzetih promidžbenih radnji. Na temelju izvješća turističkih zajednica županija, HTZ prati, analizira i ocjenjuje izvršavanje planovima i programima utvrđenih zadaća sustava turističkih zajednica.

„Nacionalna turistička organizacija odgovorna je za upravljanje i marketing u turizmu na nacionalnoj razini. Glavna funkcija nacionalne turističke organizacije je upravljanje marketingom države kao turističke destinacije. Kao javna institucija ona ne sudjeluje u izravnom trgovanju. Njeni osnovni naponi su promocija i stvaranje imidža. Tipovi destinacijskih menadžment/marketing organizacija u svjetskim se okvirima razlikuju od kontinenta do kontinenta, od države do države, no svaka država koja se želi uključiti u svjetske turističke tokove najčešće to čini putem nacionalne turističke organizacije. U Hrvatskoj je to Hrvatska turistička zajednica. Hrvatska turistička zajednica je nositelj marketinga i promocije i još uvijek ima više obilježja marketinške organizacije i vodeću ulogu u promociji cjelokupne države kao turističke destinacije. Upravljačka funkcija postiže se suradnjom s Ministarstvom turizma kao državnim tijelom.“ (Jakovljević, M., Odnosi s medijima u promociji nacionalne turističke organizacije, 2011.)

Hrvatska turistička zajednica na različite načine komunicira s medijima. Posebno velika pažnja poklanja se studijskim putovanjima i susretima s novinarima, redovnom informiranju novinara, konferencijama za novinare, informiranju novinara putem interneta, izdavanjem priopćenja za novinare i drugim oblicima suradnje. Cjelokupni posao komuniciranja odvija se kroz kompletan sustav turističkih zajednica i posebno Nacionalnu turističku organizaciju. Studijska putovanja novinara posljednjih nekoliko godina konstantno se unaprjeđuju. Njihov cilj je motivirati novinare da pišu o Hrvatskoj, ojačati imidž Hrvatske te osigurati turističke informacije potencijalnim korisnicima i struci. Objavljeni materijali u medijima afirmativnog su karaktera i rezultat su kontinuirane komunikacije s predstavnicima medija, a značajnu ulogu u tome imaju i predstavništva u inozemstvu.

Članovi Hrvatske turističke zajednice jesu turističke zajednice županija i turistička zajednica Grada Zagreba.

Neke od zadaća Hrvatske turističke zajednice su:

1. promocija turističke destinacije na nacionalnoj razini
2. koordinacija rada i izvršavanja ciljeva i zadaća turističkih zajednica,
3. donošenje strateškoga marketinškog plana hrvatskog turizma,
4. turistička promocija u zemlji i inozemstvu, sukladno strateškom marketinškom planu hrvatskog turizma (poglavito putem nastupa na sajmovima i putem predstavništava),
5. ustrojavanje jedinstvenog hrvatskog turističkog informacijskog sustava, sustava prijave i odjave turista i statističke obrade prema turističkim zajednicama nižeg ustroja,
6. osnivanje turističkih predstavništava i ispostava u inozemstvu, organiziranje i nadzor rada u njima,
7. poduzimanje mjera i aktivnosti za razvoj i promicanje turizma u turistički nerazvijenim dijelovima Republike Hrvatske,
8. poduzimanje mjera i aktivnosti za razvoj i promicanje svih selektivnih oblika turizma,
9. obavljanje stručnog nadzora u turističkim zajednicama,
10. provođenje permanentnog obrazovanja unutar sustava turističkih zajednica (seminari, tečajevi i sl.). (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 54)

Sabor Hrvatske turističke zajednice čine predsjednik Hrvatske turističke zajednice te predstavnici turističkih zajednica županija i turističke zajednice Grada Zagreba. Svaka turistička zajednica županije i turistička zajednica Grada Zagreba ima po dva predstavnika u Saboru Hrvatske turističke zajednice, te na svakih 5% udjela u prihodu još po jednog predstavnika. Udio u prihodu utvrđuje se prema prihodu u godini koja prethodi izbornom Saboru. Sabor Hrvatske turističke zajednice donosi odluku o osnivanju predstavništava i ispostava u inozemstvu i strateški marketinški plan hrvatskog turizma.

Turističko vijeće Hrvatske turističke zajednice ima trinaest članova, a čine ga predsjednik i dvanaest članova, od kojih deset bira Sabor Hrvatske turističke zajednice iz redova članova Hrvatske turističke zajednice, a po jednog člana delegiraju Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska obrtnička komora iz redova svojih članova. Ono još obavlja i sljedeće poslove: bira direktore i voditelje ispostava u predstavništvima i ispostavama u inozemstvu na temelju javnog natječaja te druge poslove koje mu povjeri

Sabor Hrvatske turističke zajednice. Turističko vijeće Hrvatske turističke zajednice saziva se najmanje jedanput svaka tri mjeseca i kada to zatraži najmanje jedna trećina članova Turističkog vijeća.

Direktor Glavnog ureda odgovoran je za zakonitost rada Hrvatske turističke zajednice i djelovanje sustava turističkih zajednica. On odgovara za svoj rad Saboru Hrvatske turističke zajednice, Turističkom vijeću i predsjedniku Hrvatske turističke zajednice. Statutom Hrvatske turističke zajednice utvrđuje se koje odluke može donositi direktor Glavnog ureda samostalno, a koje uz suglasnost predsjednika Hrvatske turističke zajednice. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 55, 56, 57, 58, 59)

Hrvatska turistička zajednica mora ustrojiti posebnu organizacijsku jedinicu koja će obavljati nadzor nad radom turističkih zajednica. Mora nadzirati:

1. rad turističkih zajednica u stručnim poslovima neposredno vezanim za provođenje promocije turizma,
2. djelotvornost, ekonomičnost i svrhovitost izvršavanja zadaća turističkih zajednica,
3. svrhovitost i učinkovitost korištenja financijskih sredstava,
4. svrhovitost unutarnjeg ustrojstva i osposobljenost zaposlenika za obavljanje poslova,
5. namjensko trošenje sredstava. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 66)

Izvjешća o obavljenim nadzorima dužna je dostavljati ministarstvu turizma. Ono nadzire:

1. zakonitost sustava, rada i postupanja tijela turističkih zajednica,
2. zakonitost akata turističkih zajednica,
3. izvršavanje zadaća turističkih zajednica,
4. zakonitost rada i postupanja zaposlenika turističkih ureda turističkih zajednica
5. ispunjavanje uvjeta zaposlenika turističkih ureda za rad u turističkom uredu. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 67)

Ministarstvo može donijeti rješenje o raspuštanju skupštine turističke zajednice čije je osnivanje obvezno ako donosi opće akte suprotno zakonu, ako ne izabere predsjednika turističke zajednice ili članove turističkog vijeća i nadzornog odbora u roku od 60 dana od dana konstituiranja, isteka njihovog mandata ili njihova razrješenja,

odnosno od dana podnošenja ostavke, ako ne donese godišnji program rada i financijski plan, ako turistička zajednica ne ispunjava zadaće zbog kojih je osnovana.

3.15. UDRUŽIVANJE TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Turističke zajednice općina i gradova na području otoka, rivijere ili slične prostorne cjeline, mogu se, poštujući zahtjeve racionalnosti, udružiti. Same odabiru svoj komercijalni naziv, a svojim statutom određuju svoje financiranje, mjesto, način i nositelje obavljanja administrativnih i stručnih poslova.

3.16. PRESTANAK POSTOJANJA TURISTIČKIH ZAJEDNICA

Prestati postojati mogu samo turističke zajednice čije osnivanje nije obvezatno. One prestaju postojati na temelju odluke skupštine turističke zajednice o prestanku turističke zajednice i na temelju rješenja ministarstva o zabrani djelovanja turističke zajednice.

Imovinu preostalu nakon namirenja vjerovnika u slučaju prestanka turističke zajednice stječe jedinica lokalne samouprave, a ako prestaje postojati turistička zajednica područja koja teritorijalno obuhvaća više županija, turističke zajednice tih županija, okončat će poslove turističke zajednice područja koji su u tijeku, naplatiti potraživanja i podmiriti vjerovnike. Tada imovinu preostalu nakon namirenja vjerovnika stječu turističke zajednice županija. (Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, NN 152/08, čl. 73, 74)

4. PROJEKTI HRVATSKE TURISTIČKE ZAJEDNICE

Zadaća Hrvatske turističke zajednice je koordinacija, usklađivanje interesa, pružanje potpore svim projektima turističkih zajednica na svim razinama te obavljanje i drugih poslova kojima se osigurava uspješno djelovanje sustava turističkih zajednica i provedba postojećih planova, programa i njihovih zadataka. Radi razvijanja svijesti o važnosti i ulozi turizma u našoj zemlji, Hrvatska turistička zajednica godinama provodi akciju Volim Hrvatsku, koja je uključivala niz projekata u sklopu kojih se nagrađuju likovni i literarni radovi, novčano se pomažu projekti uređenja mjesta u priobalju (akcija Plavi cvijet) i na kontinentu (akcija Zeleni cvijet). Uz to se radi podizanja kvalitete ponude HTZ bavi predstavljanjem kulturne ponude, sustavom označivanja i interpretacijom turističkih atraktivnosti na terenu. U posljednje vrijeme ulaže znatne

napore u unaprjeđenje strukture zaposlenih u sustavu turističkih zajednica putem obrazovnih programa te poduzima i razne druge aktivnosti radi unaprjeđenja turističke ponude Hrvatske. Hrvatska turistička zajednica u suradnji sa sustavom turističkih zajednica provodi i akciju nagrađivanja izvrsnosti i dostignuća u turizmu. Nagrade koje dodjeljuje su:

1. „Turistički događaj godine“ – dodjeljuje se događaju koji predstavlja primjer najbolje prakse u turističkoj industriji u svim aspektima svog poslovanja te predstavlja primjer za ostale događaje i turističku industriju u cjelini.
2. „Kulturna atrakcija godine“ – dodjeljuje se kulturnim turističkim atrakcijama regionalne, nacionalne razine atraktivnosti koje doprinose turističkom iskustvu destinacije.
3. „Inovacija godine“ – dodjeljuje se tvrtci ili organizaciji koja ima najinovativniji proizvod, uslugu ili proces u turizmu, što znatno doprinosi turističkom iskustvu destinacije.
4. „Čovjek – ključ uspjeha u turizmu“ – u okviru projekta vrši se izbor i dijele se priznanja najboljim djelatnicima godine u najznačajnijim kategorijama zanimanja koja direktno i indirektno sudjeluju u turističkoj ponudi. Oni svojim radom utječu na podizanje kvalitete turizma kao najvažnijeg hrvatskog izvoznog proizvoda. Također se dodjeljuje i „Posebno priznanje za životno djelo u turizmu“ koje se odnosi na umirovljenike, dugogodišnje djelatnike u turizmu koji su svojim profesionalnim odnosom prema gostu i radnim doprinosom postali uzor kolegama u svojoj radnoj sredini te su dokazali da je čovjek ključ uspjeha u turizmu. Nositelj aktivnosti je Glavni ured Hrvatske turističke zajednice. Cilj programa je razvijanje gostoljubivih i prijateljskih odnosa prema turistima te podizanje kvalitete usluge što direktno utječe na podizanje stupnja zadovoljstva gostiju, povrat gostiju i promidžbu usmenom predajom te širenje pozitivnog imidža hrvatskog turizma.
5. „Europska destinacija izvrsnosti (EDEN)“ – projekt kojem je cilj da se stvori europska mreža najljepših destinacija održivog turizma, da se promoviraju nove i turistički manje razvijene destinacije. Europska komisija je 2006. godine u zemljama članicama EU pokrenula pilot projekt za izbor Europskih destinacija izvrsnosti svake godine na drugu temu. Tada je Hrvatska ostvarila pravo na sudjelovanje. Svrha projekta je promovirati turistički manje razvijene destinacije pod sloganom „Otkrijte skrivena blaga Europe“,

nagraditi održive oblike turizma, ukazati na raznolikosti i kvalitetu, te suzbiti sezonalnost. Svaka zemlja koja sudjeluje u projektu vodi svoj izborni postupak, a u Hrvatskoj izbor provodi Hrvatska turistička zajednica sa sustavom turističkih zajednica i uz sudjelovanje i suglasnost državnog tijela odgovornog za turizam tj. Ministarstva turizma RH. Kako bi se proveo nacionalni izbor potrebno je: imenovati tim za provođenje postupka, imenovati povjerenstvo, izraditi kriterije, objaviti natječaj i izabrati pobjednika koji će biti nazočan Europskoj svečanoj dodjeli nagrada koju organizira Europska komisija i postat će članom Europske mreže odredišta projekta EDEN. Na Danima hrvatskog turizma nacionalnom pobjedniku uručuje se priznanje i statua. Sve destinacije izvrsnosti potpisuju Memorandum razumijevanja tzv. Deklaraciju o europskoj mreži destinacija izvrsnosti za održivi turizam kojom se obvezuju na međusobnu suradnju i razmjenu znanja i informacija o razvoju turizma.

6. Prema Strategiji razvoja turizma RH do 2020. i Strateškom marketinškom planu hrvatskog turizma 2014. – 2020., Hrvatska turistička zajednica će tijekom 2015. godine provoditi aktivnosti kojima će se podupirati razvoj turističke ponude i aktivnosti upravljanja destinacijama, tj. razvoj ponude destinacija u razdoblju pred i posezone (PPS), segmente proizvoda s većom dodanom vrijednošću koji mogu pridonijeti povećanju turističke potrošnje (složeni turistički proizvodi destinacije i specifični, tematski proizvodi) kao i sadržaji koji će djelovati na jačanje brenda. Temeljni cilj je razvoj svijesti o Hrvatskoj kao destinaciji s atraktivnom ponudom i tijekom razdoblja pred i posezone, kao i upoznavanje poslovnih partnera i potencijalnih gostiju s destinacijama koje u pred i posezoni turistima nude autentične i zanimljive proizvode, sadržaje i iskustva. Oznaka „PPS destinacija“ dodjeljuje se s ciljem poticanja razvoja atraktivne i konkurentne destinacijske ponude s dodanom vrijednošću u razdoblju pred i posezone te uspješne tržišne komunikacije koja može pridonijeti boljoj vidljivosti i vrijednosnoj percepciji Hrvatske kao destinacije koja ima atraktivnu ponudu tokom cijele godine. (Hrvatska turistička zajednica – projekti HTZ-a, URL: <http://business.croatia.hr/hr-HR/Hrvatska-turisticka-zajednica/Projekti-HTZ-a>, 15.7.2015.)

5. PRIJEDLOG NOVOG ZAKONA O TURISTIČKIM ZAJEDNICAMA I PROMICANJU HRVATSKOG TURIZMA

Nakon dvadesetčetverogodišnjeg funkcioniranja sustava turističkih zajednica može se reći da je sustav dokazao mnoge prednosti i opravdao svoje postojanje, jer su turističke zajednice postale važni subjekti razvoja i promocije hrvatskog turizma. Međutim, u navedenom razdoblju sustav je počeo pokazivati određene nedostatke u svom djelovanju. Županijske i lokalne turističke zajednice jedina su zakonski uređena potpora sustavu upravljanja turizmom, no njihova misija je u praksi pretežito orijentirana na marketing i sporedne djelatnosti, a tek manjim dijelom na razvoj proizvoda.

Postojeći sustav turističkih zajednica nije dovoljno uključen u kreiranje ili provedbu turističke politike na razini destinacije, pri čemu zakonske odgovornosti turističkih zajednica u postojećim uvjetima organizacije sustava nisu usuglašene s mogućnostima provedbe. Pojavili su se i određeni problemi u djelovanju sustava, pojedinih njegovih dijelova (turističkih zajednica) i tijela (npr. racionalnost ustroja i učinkovitost korištenja sredstava kojima raspolaže sustav, nedovoljne koordinacije i nadzora u sustavu, neracionalnog trošenja sredstava i dr.). U svakodnevnoj primjeni zakona, uočene su određene nedorečenosti, nepreciznosti i nejasnoće pojedinih zakonskih rješenja koje valja ispraviti, i time osigurati učinkovito djelovanje sustava turističkih zajednica i svrhovito trošenje finansijskih sredstava. Prvenstveno se to odnosi na veličinu sustava turističkih zajednica: broj turističkih zajednica čije je osnivanje obvezno, broj ljudi angažiranih u sustavu turističkih zajednica - stručnih službi (radnika), te broj članova tijela.

Stoga je potrebno revidirati i racionalizirati sustav turističkih zajednica zbog povećanja njegove ukupne učinkovitosti, osobito na regionalnoj i lokalnoj (destinacijskoj) razini, gdje se turistička aktivnost i događa te se stoga predlaže donošenje novog zakona o turističkim zajednicama. Također se predlaže i donošenje izmjena i dopuna zakona o članarinama u turističkim zajednicama te zakona o boravišnoj pristojbi. Novi zakon o turističkim zajednicama predstavljao bi pravno rješenje u kojem se neće ukidati turističke zajednice, već će se stvoriti podloga za njihovo moguće udruživanje te tako ojačati njihovo finansijsko poslovanje, a krajnji cilj

je funkcioniranje po modelu destinacijskog menadžmenta kako bi turističke zajednice mogle biti pokretač inicijativa, odnosno kako bi imale mogućnost efikasnog upravljanja na razini destinacija. Turistička destinacija bi se u smislu odredbi novog zakona, definirala kao tržišno prilagođen prostor koji predstavlja cilj turističkih putovanja i obuhvaća područje najmanje jedne ili područje više jedinica lokalne ili regionalne samouprave, dok bi se destinacijska menadžment organizacija (DMO) definirala kao organizacija koja okuplja dionike javnog, privatnog i civilnog sektora u cilju strateškog i operativnog upravljanja destinacijom i ostvarivanja zajedničke, prethodno usuglašene, strategije.

Sustav turističkih zajednica, organizirao bi se po modelu DMO-a, a činili bi ga: turistička zajednica općine ili grada osnovana za područje općine ili grada, turistička zajednica područja osnovana za područja na kojem nisu osnovane turističke zajednice općina i gradova, turistička zajednica županije za područje županije, turistička zajednica grada Zagreba za područje grada Zagreba, Hrvatska turistička zajednica za područje Republike Hrvatske. (E-savjetovanja, Prijedlog novog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, URL:<https://esavjetovanja.gov.hr/Econ/MainScreen?entitiyId=1473>, 20.7.2015.)

5.1. SADRŽAJ PREDLOŽENOG ZAKONA

Predloženim Zakonom uređivalo bi se:

1. ustrojstvo sustava turističkih zajednica
2. područja za koja se osnivaju pojedini oblici turističkih zajednica
3. članstvo u turističkim zajednicama
4. zajednički ciljevi turističkih zajednica
5. tijela turističkih zajednica i njihov djelokrug
6. način rada i zadaće pojedinih oblika turističkih zajednica
7. osnovna načela financiranja i gospodarenja
8. prihodi i korištenje prihoda turističkih zajednica
9. nadzor nad turističkim zajednicama

Zakon bi zadržao strukturu po glavama, kao i većinu odredbi, koja su zadržana u važećem Zakonu o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, a osnovne

izmjene koje se predlažu novim Zakonom u odnosu na važeći Zakon, od kojih se većina predlaže na inicijativu samog sustava turističkih zajednica, su:

1. uspostava sustava turističkih zajednica po modelu destinacijskih menadžment organizacija,
2. redefiniranje zadaća turističkih zajednica uz poštivanje načela samodostatnosti kako bi im se omogućilo normativno, organizacijski i financijski obavljanje funkcija DMO-a,
3. utvrđivanje minimalnih financijskih kriterija za osnivanje turističkih zajednica na lokalnoj razini (turističkih zajednica destinacija),
4. definiranje ciljeva turističkih zajednica sukladno modelu DMO-a,
5. mogućnost određivanja predsjednika turističke zajednice općine ili grada i županije od strane općinskog načelnika ili gradonačelnika ovisno o jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave za čije je područje turistička zajednica osnovana,
6. delegiranje Zakonom određenog broja članova u turističko vijeće lokalne turističke zajednice uz članove koje, kao i do sada, bira skupština,
7. delegiranje člana u nadzorni odbor od strane jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave za područje kojih je turistička zajednica destinacije ili turistička zajednica županije osnovana,
8. uvođenje četverogodišnjeg mandata direktora turističkog ureda turističke zajednice,
9. vremenski se ograničava razdoblje u kojem predsjednik turističke zajednice može zastupati turističku zajednicu u slučaju kada turistička zajednice još nije izabrala direktora turističkog ureda,
10. uvođenje obveze djelovanja turističkog društva tijekom cijele godine,
11. omogućavanje udruživanja turističkih zajednica općina ili gradova i turističkih zajednica županija u zajedničku turističku zajednicu koja će djelovati kroz jedinstvenu marketinšku sinergiju,
12. mogućnost sporazumnog udruživanja turističkih zajednica općina ili grada i turističkih zajednica županija (ukoliko za područje jedinice lokalne samouprave nije osnovana turistička zajednica) u cilju zajedničkog razvoja turističkog proizvoda i promocije destinacije,
13. utvrđivanje roka za dostavu prijedloga programa rada i financijskog plana te godišnjeg financijskog izvješća turističkoj zajednici više razine,

14. određivanje udjela troškova za bruto plaće zaposlenika u ukupnim prihodima turističke zajednice,
15. nadziranje rada turističke zajednice prvenstveno od strane samih članova turističke zajednice kroz nadzorni odbor te predviđanje mogućnosti angažiranja neovisnih revizora u slučaju postojanja takve potrebe kao i provođenje nadzora nad financijskim poslovanjem od strane ministarstva nadležnog za financije sukladno propisu o financijskom poslovanju neprofitnih organizacija i dr. (E-savjetovanja, Prijedlog novog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/Econ/MainScreen?entityId=1473>, 20.7.2015.)

5.2. PREDNOSTI PRIJEDLOGA NOVOG ZAKONA

Prednosti koje bi proistekle donošenjem novog zakona su efikasnije sudjelovanje turističkih zajednica u upravljanju destinacijom, udruživanje i racionalizacija unutar sustava, povećanje učinkovitosti sustava posebice u razvoju i unapređenju postojećih turističkih proizvoda, potpunija zastupljenost specifičnih lokanih i regionalnih interesa, jačanje lokalne i regionalne inicijative, bolje povezivanje lokalnih dionika u stvaranju međunarodno konkurentnih proizvoda, bolja koordiniranost i veća odgovornost unutar sustava, svrsishodnije trošenje sredstava, veća transparentnost rada turističkih zajednica, bolja promocija destinacijskog turističkog proizvoda, prepoznatljiva turistička ponuda destinacije te razvoj kapaciteta za potrebne konkurentske iskorake hrvatskog turizma. (E-savjetovanja, Prijedlog novog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/Econ/MainScreen?entityId=1473>, 20.7.2015.)

5.3. KRITKE PRIJEDLOGA NOVOG ZAKONA

Turističko poslovno vijeće Hrvatske gospodarske komore je zaključilo da je prijedlog novog zakona o turističkim zajednicama bitno lošiji od važećeg zakona i štetan za turistički sektor. Vijeće je nakon analize prijedloga zakona o turističkim zajednicama zaključilo da je štetan za turistički sektor i članove HGK jer se uz ostalo njime predlaže da se većinsko odlučivanje prebacuje na javni sektor odnosno lokalnu upravu. Predlaže se da lokalna uprava uz predsjednika turističke zajednice, koji je načelnik, gradonačelnik i župan, što je bilo i do sada, u turistička vijeća turističkih

zajednica imenuju i još dva člana - svoja predstavnika, a to bi bio direktan dodatan utjecaj politike na turizam. I u stručnim odborima za razvoj proizvoda, marketing i turističku infrastrukturu, čija se osnivanja također predlažu, lokalna uprava bi imala prevlast. To bi bilo u suprotnosti s interesima struke i privatnog sektora koji plaćaju turističku članarinu i preko kojih ide naplata boravišne pristojbe. Glavni ured HTZ-a će u svom radu biti znatno više nego do sada fokusiran na jačanje turističkog brenda Hrvatske, i u tom smislu se može govoriti o transformaciji HTZ-a u marketinšku agenciju hrvatskog turizma.

Prijedlogom novog zakona u potpunosti se pravno otvara prostor prestanku rada svih turističkih zajednica koje nemaju potpunu financijsku samostalnost. To znači da bi u kontinentalnoj Hrvatskoj ostalo svega nekoliko većih turističkih zajednica gradova. Općinske i gradske turističke zajednice sa malim prihodima kroz odredbe o financiranju i zastupanju te kroz zadana ograničenja bi se morala ukinuti ili udružiti. Sustav ovim prijedlogom nije organiziran piramidalno kao do sada, već se preklapaju zadaće na više razina, koriste se dvosmisleni ili općeniti termini poput suradnja u operativnom marketingu, suradnja u elementima planiranja, praćenje i asistiranje, upravljanje kvalitetom, provođenje edukacije, uspostavljanje marketinške infrastrukture. Nije dano niti jedno konkretno rješenje za područja koja će praktično ostati bez turističkih zajednica, niti je evidentno na koji će točno način sustav biti efikasniji kroz ukidanje oko polovice sustava. (Tportal.hr: Novi zakon o turističkim zajednicama je lošiji od postojećeg, URL: <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/388292/Novi-zakon-o-turistickim-zajednicama-losiji-je-od-postojeceg.html>, 20.7.2015.)

6. ZAKLJUČAK

Sustav turističkih zajednica je dokazao mnoge prednosti i opravdao svoje postojanje jer su turističke zajednice važni subjekti razvoja i promocije hrvatskog turizma. Međutim, sustav turističkih zajednica ima i jako puno nedostataka. Glavni nedostaci turističkih zajednica su nedovoljna određenost ciljeva, nedostatak financijskih sredstava, premalo ili previše zaposlenih, nedostatak profesionalnog i stručnog kadra. Pojavljuju se i određeni problemi u djelovanju tijela poput učinkovitosti korištenja sredstava kojima raspolaže sustav, nedovoljne koordinacije i nadzora u sustavu, neracionalnog trošenja sredstava i dr. Njihova uloga je premalo iskorištena, osobito u slabije razvijenim područjima. Ograničavajući čimbenik je i taj što su turističke zajednice u Hrvatskoj osnovane po uzoru na austrijski model koji nije prilagođen hrvatskim uvjetima. Općine u Hrvatskoj su prostorno manje, a turistički promet neravnomjerno raspoređen, prevelike su razlike između kontinentalnog i primorskog područja te između sezonskih i izvansezonskih mjeseci. Stoga dolazi do prevelikog broja turističkih zajednica te neekonomičnosti i neefikasnosti sustava. Zbog prevelikog broja teško se mogu promovirati na emitivnom tržištu. Neovisno o tome jasno je da je postojanje tih organizacija nužno u razvoju turizma.

Međutim, u njihovom radu i djelovanju treba provesti promjene. Ministarstvo turizma je dalo prijedlog novog zakona o turističkim zajednicama prema kojem bi sustav funkcionirao po modelu destinacijskog menadžmenta kako bi turističke zajednice mogle biti pokretač inicijativa, tj. kako bi mogle efikasno upravljati destinacijom. Već sada postoje primjedbe da je taj novi zakon puno lošiji od postojećeg jer bi se općinske i gradske turističke zajednice sa malim prihodima morale ukinuti. To znači da bi u kontinentalnoj Hrvatskoj ostalo svega par većih zajednica. Vrijeme će pokazati, ako zakon bude usvojen, da li će se njime poboljšati funkcioniranje sustava turističkih zajednica.

Bitno je naglasiti da treba osigurati učinkovito djelovanje sustava turističkih zajednica i svrhovito trošenje financijskih sredstava. Prvenstveno se to odnosi na broj turističkih zajednica čije je osnivanje obvezno, broj ljudi angažiranih u sustavu turističkih zajednica te broj članova tijela. Budući da je turizam jedna od glavnih gospodarskih grana u Hrvatskoj, treba proraditi na učinkovitosti sustava turističkih zajednica jer su one ključni faktori u razvoju i promicanju hrvatskog turizma.

LITERATURA

I. Knjige:

1. Čavlek i sur., (2011.), Turizam – ekonomske osnove i organizacijski sustav, Zagreb, Školska knjiga.
2. Vukonić, B., (2005.), Povijest hrvatskog turizma, Zagreb, Prometej.

II. Članci:

1. Gorenc, V. i Varga, T., (listopad 1991.), Turističke zajednice – Novi oblik promicanja hrvatskog turizma, Acta Turistica, Vol.3., No. 2, str. 154-167
URL: http://www.jstor.org/stable/23235245?seq=1#page_scan_tab_contents (13.7.2015.)
2. Jakovljević, M., (prosinac 2011.), Odnosi s medijima u promociji nacionalne turističke organizacije (NTO), Informatologia, Vol.44, No.4, str. 347-352
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=113060 (10.7.2015.)
3. Pešutić, A., (prosinac 2003.), Funkcioniranje turističkih zajednica - nedostaci i prijedlozi za unapređenje, Acta Turistica, Vol. 15, No. 2, str. 86-117, URL: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/23234094?uid=3738200&uid=2&uid=4&sid=21101704358491> (10.7.2015.)

III. Propisi:

1. Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, (NN 152/08)
URL: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx> (14.7.2015)
2. Zakon o članarinama u turističkim zajednicama, (NN 152/08, 88/10)
URL: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx> (14.7.2015.)
3. Zakon o boravišnoj pristojbi, (NN 152/08, 59/09, 97/13, 158/13, 30/14)
URL: <http://narodne-novine.nn.hr/default.aspx> (15.7.2015.)

IV. Literatura preuzeta s internetskih stranica:

1. E-savjetovanja – Prijedlog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma,

URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/Econ/MainScreen?entityId=1473>

(20.7.2015.)

2. Hrvatska turistička zajednica – projekti HTZ-a, URL: <http://business.croatia.hr/hr-HR/Hrvatska-turisticka-zajednica/Projekti-HTZ-a> (15.7.2015.)
3. Tportal.hr: Novi zakon o turističkim zajednicama je lošiji od postojećeg, URL: <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/388292/Novi-zakon-o-turistickim-zajednicama-losiji-je-od-postojeceg.html> (20.7.2015.)
4. Vukovarsko-srijemska županija – medijska konferencija na temu izmjene zakona o turističkim zajednicama, URL: <http://www.vusz.hr/novosti-najave-i-sluzbene-obavijesti/medijska-konferencija-na-temu-izmjene-zakona-kojima-se-regulira-nacin-rada-i-financiranja-> (20.7.2015.)
5. Vlada RH – program 365, URL: <https://vlada.gov.hr/vijesti/ministar-lorencin-za-novi-list-programom-hrvatska-365-povezat-cemo-destinacije-i-tako-zaokruziti-turisticku-ponudu/15116> (20.7.2015.)